

BULETIN INFORMATIV AL PRIMĂRIEI ȘI CONSILIULUI ORĂȘENESC IALOVENI
(Noiembrie 2018)

„Eu întotdeauna voi păstra cel mai presus interesul oamenilor, inclusiv politic”

Provincial.: Domnule Primar, am înțeles că, colegii dumneavoastră spun că sunteți o persoană hiperactivă și că aveți un ritm de lucru prea alert, care îi ține și pe ei permanent împovărați cu activități. De exemplu, în săptămâna Hramului orașului, am înțeles că majoritatea din echipa locală au fost aproape 20 din 24 ore la serviciu, ați avut numeroase delegații internaționale, ați lansat mai multe proiecte, inițiative. Cum rezistă administrația publică locală în așa condiții?

Sergiu Armașu: Nu știu ce ar însemna ritm „prea alert” în administrația publică locală. În primărie este la nesfârșit de lucru. Și este foarte complicat, deoarece funcționarii la nivel local nu sunt absolut deloc motivați financiar. Unica explicație cum se rezistă în așa condiții, cred că, este dedicația, onestitatea și înțelepciunea colegilor mei că nu se poate abandona interesul localității. De asemenea, îi îndemn întotdeauna să fim optimiști, că numaidecât se vor produce lucruri pozitive și în administrația publică locală. Pentru aceasta vom insista și depinde de noi, cei din APL, cum ne vom face auziți.

Provincial: Dar ce credeți că ar trebui să fie revăzut în activitatea administrației locale?

Sergiu Armașu: În primul rând, cred că, ar trebui de analizat multitudinea de competențe și responsabilități în raport cu salarizarea funcționarilor publici, care mai au entuziasmul să rămână în primării. Totodată, sunt sigur că este loc de a revedea activitatea autorităților locale de nivelul II, consiliilor raionale, care în multe cazuri, pentru a-și justifica existența, întreprind niște acțiuni, care mai mult afectează activitatea primăriilor, autonomia locală și buna conlucrare. Sunt create artificial situații contradictorii atunci când se neglijează coordonarea necesară cu primăriile orașelor, reședințe de raion și se iau unilateral, la nivel de raion, decizii care vizează nemijlocit comunitatea locală, fără consultările de rigoare. Astfel de abordări sunt inacceptabile și provoacă disensiuni. În fiecare localitate, primăria este autoritatea abilitată să răspundă ce se întâmplă în teritoriu. Indiscutabil, competențele consiliilor trebuie revăzute și cheltuielile publice raționalizate. Nu poate o primărie să activeze eficient cu un număr atât de mic de cadre, ne sufocăm în activități. În același timp, la nivelul II competențele sunt improvizate.

Provincial: Puteți exemplifica referitor la

Sergiu Armașu, Primarul orașului Ialoveni, în cadrul unui interviu pentru Provincial.md, a vorbit despre cum s-a desfășurat Hramul orașului – marcat la 27 octombrie, care sunt prioritățile sale în funcție, despre viitoarele scrutine electorale, dar și a comentat unele zvonuri.

importanța consolidării autonomiei locale a primăriilor și revederii competențelor raionale ale APL?

Sergiu Armașu: Am să redau o situație recentă și fiecare poate să analizeze, obiectiv, cum se simte o primărie în unele condiții. Cei care înțeleg ce înseamnă a pregăti un eveniment cum ar fi Hramul localității, cu o „mână de angajați” la dispoziție, câtă muncă și cât efort se depune, să-și imagineze că înainte cu o zi de hram, pe teritoriul localității se desfășoară exerciții de simulare a unor situații de catastrofă, declanșate în lanț, cu multă acțiune, lume implicată, inclusiv colaboratorii primăriei și instituțiile orașenești ocupate etc. Iată la noi, în orașul Ialoveni, pe data de 26 octombrie, vineri, înainte de Hramul orașului, au fost desfășurate exerciții de simulare după un scenariu, potrivit căruia, în acea dimineață „s-a produs un cutremur puternic, care a afectat infrastructura orașului, s-a deconectat lumina, au izbucnit incendii, s-a produs deteriorarea unor butelii de clor cu scurgerea substanțelor toxice, se efectuau lucrări de căutare-salvare a focarului, se dezinfecta zona afectată, se acorda ajutor medical persoanelor intoxicate, se lichidau consecințe ale inundațiilor, incendiilor, accidentelor rutiere, era depistat și un focar de pestă porcină africană etc.”

Iată în așa condiții organizate de „cutremur, intoxicații, accidente, inundații, incendii, pestă porcină etc.”, primăria se mai ocupa și de pregătirea hramului, întâmpina oaspeți, iar după exercițiile de simulare, dimineața, 27 octombrie, pe la ora 4, se curăța orașul după „catastrofele improvizate”. „Foarte vesel”, dacă să privim cu o doză de umor, mai ales după ce am fost într-adevăr martori ai unui cutremur, după Hram, pe la 3-4 noaptea. Plus la toate, s-au găsit și binevoitori, care au dat foc gunoștii, au tăiat fire electrice ca să distrugă iluminatul stradal etc.

Eu cred că acest exemplu denotă că administrația primăriilor trebuie numaidecât consultată și în semn de stimă față de autonomia locală, de coordonat activitățile care vizează nemijlocit localitatea.

Provincial: Domnule Primar, mulți se întreabă, totuși, dacă s-a schimbat ceva în plan politic. Într-un interviu din noiembrie 2017, la întrebarea dacă „...intenționați să adevați la vreun partid”, ați spus că: „Voi face acest pas, în cazul când ialovenenii mă vor susține, pentru a rezolva cele mai complicate și primordiale probleme ale orașului, cum ar fi, troleibuze pe ruta Chișinău-Ialoveni, întoarcerea 162 ha de teren, construcția unei grădinițe...”. Ce ne puteți spune la moment?

Sergiu Armașu: Nimic nou nu vă pot spune, decât exact aceea ce am declarat și cu un an în urmă. Eu întotdeauna voi păstra cel mai presus interesul oamenilor și mă voi consulta cum să procedez cel mai rațional, cel mai binevenit pentru oameni, inclusiv politic. Problemele primordiale ale orașului Ialoveni (troleibuze, retrocedarea a 162 ha, grădiniță nouă), încă nu sunt soluționate și orice formațiune politică are cu ce real să-i bucure pe ialoveneni! Tot respectul meu personal și al ialovenenilor pentru politicienii, care prin pârgھیile administrative, pe care le dețin, ar contribui la soluționarea problemelor menționate

ale orașului.

Provincial: La 24 februarie vor avea loc alegeri parlamentare. În unele circumscripții uninominale, din diferite surse, deja se cunosc sau se vehiculează numele candidaților. Orașul Ialoveni se spune că face parte din cea mai bizară „croială electorală”. Totodată, comparativ cu localitățile incluse în circumscripția nr.22 (Ialoveni, Strășeni, Călărași), Ialoveni reprezintă o cotă parte considerabilă de alegători. Vă întrebăm direct: ați decis să intrați în competiția electorală pentru parlamentare?

Sergiu Armașu: Sincer, am discutat acest subiect cu unii ialoveneni, prieteni, cunoscuți, care mă încurajează și insistent mă întreabă ce am decis. Eu sunt realist și sunt conștient că electorala parlamentară din februarie 2019 va fi una deosebit de complicată. Chiar dacă, conform noului cadru normativ cu referire la votul uninominal, este acordată o șansă nu doar partidelor politice, dar și celor neafiliați, eu cred că partidele sunt avantajate, deoarece li se permite să înainteze candidații și pe listele de partid și, în același timp, uninominal. Respectiv, partidele beneficiază de o dublă asigurare. Plus la toate și resursele administrative, influența și alte pârgھی care sunt la dispoziția politicului. Nemaivorbind de concurența neloială, constrângeri și alte metode mai puțin creștine care, de regulă, sunt aplicate de politic în raport cu concurenții. Așa că dacă eu mă înscriu în lupta electorală parlamentară, aceasta înseamnă că mă înscriu conștient într-o luptă neegală. Totodată, eu nu pot privi pasiv tot ce se întâmplă în jurul meu, în orașul meu, în raionul meu, în statul meu. Eu cunosc pe pielea proprie problemele cu care se confruntă oamenii, care sunt preocupările, durerile, îngrijorările. De firea mea nu sunt indiferent, sunt predispus să contribui la modul practic să îmbunătățim condițiile de trai în țara noastră, pentru care am luptat și pentru care sunt gata să îmi asum noi responsabilități.

Referitor la circumscripția uninominală nr.22, parte componentă a căreia este și orașul Ialoveni, consider că este croită după o logică strict politică. Altă explicație nu există, este prea deocheată, se întinde de la Ialoveni, Strășeni până și la Călărași, având cea mai mare distanță între localități. Eu, desigur, cunosc foarte bine situația în orașul Ialoveni, dar și în raion, în satele Dănceni, Horodca, Malcoci, Nimoreni, Ruseștii Noi, Sociteni, Suruceni, Ulmu, Văsieni. Totodată, nu îmi sunt străine localitățile raionului Strășeni – Bucovăț, Căpriană, Cojușna, Scoreni, Vorniceni, precum și cele din raionul Călărași – Buda, Horodiște, Pîrjolteni, Sadova, Tuzara.

Eu nu cunosc, la moment, cine sunt persoanele care vor să intre în competiție electorală pe această circumscripție bizară, dar sunt sigur de un lucru: pentru oricine, din oricare formațiune politică sau neafiliați, va fi foarte, foarte complicat. Și deoarece eu am parte să particip în majoritatea cazurilor acolo unde este cel mai complicat, mă gândesc și de data aceasta – cine, dacă fiecare ar zice că nu el. Dacă nu ne vom implica fiecare, ulterior nu vom avea dreptul să ne uimim și să criticăm ceea ce vom primi drept rezultat.

Continuare pe pagina 2

„Eu întotdeauna voi păstra cel mai presus interesul oamenilor, inclusiv politic”

Continuare din pagina 1

Provincial: În prezent se discută pe larg și faptul că unii candidați de pe circumscripții ar putea fi înlăturați din campanie din diverse motive și impedimente. Ce credeți despre aceasta?

Sergiu Armașu: Cred că poporul are înțelepciunea sa și știe ce spune! Dar eu sunt foarte optimist. Logica mea este că dacă a fost promovat votul uninominal, atunci care ar fi rostul pe circumscripții să fie înaintați, la fel ca și în alegerile anterioare, doar reprezentanți ai formațiunilor politice? În situația când legea admite aceleași persoane să candideze și pe liste politice, și uninominal, se poate ajunge la

situația când doar candidați afiliați politic vom avea. Astfel, vom rămâne doar cu denumirea de uninominal. Eu nu cred că cei care au promovat sistemul mixt și votul uninominal, ar vrea atât de mult să distorsioneze esența lui. Toți care au susținut ideea votului uninominal, inclusiv eu, credem în necesitatea de a schimba „sângele” în Parlament, care doar astfel poate duce la schimbări spre bine.

Provincial.md: Care ar fi mesajul dumneavoastră în contextul apropiatelor alegeri parlamentare?

Sergiu Armașu: Eu nu mă consider om politic și cred că uneori politicul face exces de zel, încercând să controleze absolut totul, în toate domeniile. La ni-

vel local există foarte multă lume înțeleaptă. Și chiar dacă nu le este auzită vocea, ori dacă mai rezervat exprimă ceea ce gândește, oamenii noștri au dreptul să li se ofere alternative, iar ei să decidă cum cred că este cel mai bine.

Provincial.md: În final, vrem să vă întrebăm: familia, soția vă susține?

Sergiu Armașu: Cea mai complicată întrebare! La moment, recunosc că nu prea sunt de partea mea, mă dojenesc mult. Mă consideră că sunt un rebel neascultător, mă aventurez, în loc să am grijă de sănătate și liniște în familie. Dar, argumentul meu este că niciodată lucrurile nu au mers înainte, dacă cineva nu a depus eforturi pentru aceasta.

ALEȘII LOCALI S-AU ÎNTRUNIT ÎN ȘEDINȚĂ

Consiliul orășenesc Ialoveni s-a întrunit în ședință ordinară în ziua de 29 noiembrie curent. Consilierii locali au examinat cele 22 de chestiuni incluse în ordinea de zi, adoptând deciziile respective.

Au fost aprobate deciziile privind bugetului orașului Ialoveni pentru anul 2019, taxele locale, taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii, stabilirea cotelor impozitului funciar și pe bunurile imobiliare pentru anul viitor.

În prealabil au fost organizate consultări publice privind bugetul și taxele locale pentru anul viitor.

De asemenea au fost adoptate și deciziile privind acordurile de înfrățire și cooperare, dintre orașul Ialoveni și orașul Făliași, județul Dolj, România și orașul Ialoveni și orașul Ribeaupville et Riquewihr, Alsacia, Republica Franceză, în scopul consolidării și dezvoltării pe baze reciproc avantajoase a relațiilor economice, culturale, tehnico-științifice, antreprenoriale și comerciale.

Un singur vot n-a ajuns pentru adoptarea deciziei ”Cu privire la aprobarea Planului Urbanistic General cu Planul Urbanistic Zonal centru actualizat al or. Ialoveni”.

Ședința Consiliului orășenesc Ialoveni a fost transmisă live, iar înregistrarea video și deciziile adoptate pot fi găsite pe pagina web a primăriei – www.ialoveni.md.

*** **

DECIZIA Nr. 05/09

Cu privire la aprobarea bugetului orașului Ialoveni pentru anul 2019 în lectura a II-a

Examinând proiectul bugetului local în a doua lectură, în temeiul art. 14 alin. (2) lit. n) din Legea privind administrația publică locală, nr. 436-XVI din 28 decembrie 2006, în conformitate cu prevederile art. 24, 47 și 55 al Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25 iulie 2014; art. 21 din Legea nr. 397-XV din 16 octombrie 2003 privind finanțele publice locale; art. 47 și 48 din Legea nr. 419-XVI din 22 decembrie 2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat, ținând cont de prevederile Setului metodologic privind elaborarea, aprobarea și modificarea bugetului, aprobat prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 209 din 24.12.2015, precum și de circulara Ministerului Finanțelor nr. 06/2-07 din 08 septembrie 2018, Consiliul orășenesc Ialoveni,

DECIDE:

1. Bugetul local pe anul 2019 se aprobă la venituri în sumă de 32932.8 mii lei și la cheltuieli în sumă de 32932.8 mii lei.

2. Se aprobă:

2.1. sinteza indicatorilor principali ai bugetului local: venituri, cheltuieli, inclusiv cheltuielile de personal și investițiile capitale, soldul bugetului și sursele de finanțare.

2.2. sinteza veniturilor bugetului local.

2.3. resursele și cheltuielile bugetului local conform clasificății funcționale și pe programe.

2.4. nomenclatorul tarifelor pentru prestarea serviciilor contra plată de către instituțiile publice finanțate de la bugetul local.

2.5. transferurile de la/către alte bugete.

2.6. sinteza veniturilor colectate de către in-

Secvență de la ședința consiliului orășenesc

stituțiile bugetare finanțate din bugetul local. (nu este prevăzută de legea privind finanțele publice locale și de setul metodologic);

2.7. sinteza proiectelor de investiții capitale finanțate de la bugetul local, inclusiv din contul transferurilor de la alte bugete.

2.8. efectivul-limită al statelor de personal din instituțiile finanțate de la bugetul local.

2.9. programul anual al împrumuturilor.

3. Se aprobă în componența bugetului local fondul de rezervă în mărime de 400,0 mii lei.

4. Se stabilește că, la situația din 31 decembrie 2019, datoria internă a UAT nu va depăși 0,0 mii lei, datoria externă – 0,0 mii lei (echivalentul a 0,0 mii de dolari SUA). Soldul garanțiilor externe va constitui 0,0 mii lei, iar soldul garanțiilor interne nu va depăși 0,0 mii lei.

5. Primarul, în comun cu conducătorii instituțiilor bugetare va asigura respectarea următoarelor prevederi:

- dezagregarea în termen a limitelor stabilite, cu introducerea acestora în sistemul informațional de management financiar;

- egalitatea utilizării alocațiilor bugetare și respectarea limitelor aprobate;

- utilizarea conform destinației a transferurilor cu destinație specială, alocate de la bugetul de stat;

- raportarea în termenii stabiliți a performanțelor realizate, conform competenței.

6. Contabilul-șef va analiza sistematic executarea bugetului local și va înainta, în caz de necesitate, propuneri concrete privind consolidarea disciplinei financiar-bugetare și menținerea echilibrului bugetar;

7. Secretarul consiliului va asigura aducerea la cunoștință publică, prin afișare în locuri publice, a prezentei decizii și anexelor în termen de 5 zile de la semnare.

8. Anexele nr.1-10 fac parte integrală din prezenta Decizie.

9. Controlul asupra executării prevederilor prezentei decizii se pune în sarcina Primarului orașului Ialoveni, dlui Sergiu Armașu și contabilului-șef al primăriei dnei Galina Savin.

10. Prezenta decizie intră în vigoare la 1 ianuarie 2019.

**NOTA INFORMATIVĂ
LA PROIECTUL BUGETULUI PRIMĂRIEI ORAȘULUI IALOVENI PE ANUL 2019**

Proiectul bugetului pentru anul 2019 a fost elaborat în conformitate cu prevederile Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar - fiscale nr.181 din 25 iulie 2014, Legii nr.397-XV din 16 octombrie 2003 privind finanțele publice locale, Legii nr.436-XVI din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală.

Proгноza veniturilor bugetului pe anul 2019 s-a efectuat reieșind din prevederile fiscale în vigoare, precum și în baza analizei bazei fiscale, separat pe tipuri de impozite, taxe și alte încasări la buget.

Proiectul bugetului orașului pe anul 2019 a fost elaborat conform noului sistem de formare a bugetelor unităților administrativ-teritoriale în baza Legii nr. 267 din 01 noiembrie 2013 privind modificarea și completarea unor acte legislative, prin care au fost operate modificări și completări la Legea nr. 397 din 16 octombrie 2003 privind finanțele publice locale și Codul fiscal nr.1163-XII din 24 aprilie 1997. Sistemul nou de formare a bugetelor UAT diferă de sistemul existent prin următoarele:

- Sistemul de transferuri cu destinație generală (de echilibrare bugetară) către bugetele UAT este bazat pe venituri și nu pe costuri medii normative de cheltuieli pe cap de locuitor;

- Normativele de defalcare de la impozite sunt stabilite prin lege pe tipuri de bugete;

- Transferurile cu destinație generală vor fi alocate direct pe baza de formulă distinctă pentru UTA de nivelul întâi.

Pentru anul 2019 proiectul bugetului Primăriei or. Ialoveni la fel elaborat pe baza de programe și performanțe unde accentul este pus pe legăturile dintre politicile și strategiile naționale și locale cu alocarea resurselor și desemnarea clară a modalităților de atingere a obiectivelor dorite prin stabilirea unor rezultate măsurabile ale acțiunilor.

Implementarea reformei menționate în sistemul de planificare are drept obiectiv eficientizarea cheltuielilor publice locale, precum și realocarea resurselor disponibile pentru prioritățile orașului.

Principalele caracteristici ale bugetării pe programe sunt:

- Se bazează pe perspectiva multianuală și integrarea planurilor și a cheltuielilor strategice;

- Intensifică gradul de responsabilitate și raportare pentru utilizarea fondurilor publice;

- Responsabilitatea și raportarea sunt transferate la toate instituțiile, acestea nu mai sunt sarcini ale unității financiare;

- Permite un control mai bun asupra calității serviciilor oferite;

- Împreună cu bugetarea pe programe este introdus un sistem de monitorizare și evaluare a obiectivelor realizate.

Rolul cheie al acestei reforme este de a îmbunătăți gestionarea finanțelor publice.

Continuare în pagina 3

Continuare din pagina 2

Bugetarea pe programe este structurată pe programe. Programele reprezintă activități grupate menite să contribuie la realizarea scopurilor și obiectivului programului, precum și indicatorilor de performanță. În afară de cheltuieli bugetare pe programe include informații despre produsele sau rezultatele ce urmează a fi obținute.

Bugetarea pe programe nu substituie și nu înlocuiește bugetarea liniară.

La baza proiectului bugetului a stat prognoza dezvoltării economiei orașului în anii 2019-2021 și obiectivele politicii fiscale din anul 2018.

Totodată, s-a ținut cont de cadrul legislativ în vigoare și toate actele normative adoptate de Parlament și de către Guvern în anul 2018, care au impact asupra cheltuielilor bugetare pe anul 2019.

În proiectul bugetului pe anul 2019, un accent deosebit este axat pe corelarea strânsă a cadrului de cheltuieli cu cadrul de resurse disponibile prin sporirea eficacității și eficienței cheltuielilor publice, prioritizării programelor de cheltuieli și direcționării resurselor disponibile la programe de importanță vitală fără de a admite crearea de blocaje financiare în sistemul bugetar.

Ca structură, proiectul de lege a bugetului de stat pe anul 2019 cuprinde partea textuală, cu prevederi generale și anexe. De asemenea, proiectul bugetului este însoțit de Nota informativă care conține tabele, destinate facilitării procesului de analiză și promovare a acestuia autorității reprezentative și deliberative.

I. Venituri

În procesul elaborării proiectului de buget pe 2019 ca bază a stat prognoza principalilor indicatori macroeconomici, elaborată de Ministerul Finanțelor.

Reieșind din obiectivele politicii bugetar-fiscale, precum și cadrul de resurse și cheltuieli ale bugetului public național în perspectiva pe 3 ani care sunt expuse în circulara MF privind particularitățile specifice de estimare a unor venituri și sursele de finanțare precum și a politicilor priorităților în domeniul cheltuielilor publice pentru următorul an bugetar și proiectele deciziilor Consiliului orașenesc:

- nr. 05/05 din 29.11.2018 „Cu privire la stabilirea cotelor a impozitului funciar și pe bunurile imobiliare pentru anul 2019”;

- nr. 05/03 din 29.11.2018 „Cu privire la aprobarea taxelor locale pentru anul 2019”;

- nr.05/04 din 29.11.2018 „Cu privire la aprobarea taxei pentru unități comerciale și/sau de prestări servicii pentru anul 2019”;

Analiza bazei fiscale pe fiecare tip de impozite, taxe și alte încasări la buget.

Astfel, în bugetul orașului se preconizează acumularea veniturilor în suma totală de 10981,1 mii lei cu creștere față de sumele aprobate pe anul 2018 cu 1120,3 mii lei.

Din suma totală a veniturilor 33,6 la suta sau 10981,1 mii lei. Revin veniturilor proprii a orașului.

Pentru anul 2019 sunt prevăzute transferuri de la Bugetul de stat în suma de 21951,7 mii lei, cea ce constituie 66,4% inclusiv:

- Transferuri cu destinația generală 1508,7 mii lei;

- Transferuri cu destinația specială 17669,1 mii lei;

- Transferuri pentru infrastructura drumurilor 1848,8 mii lei;

- Alte transferuri curente primite cu destinația generală (compensarea veniturilor ratate la impozitul pe venit din salariu) 925,1 mii lei;

Din veniturile proprii preconizate, suma impozitului pe venitul persoanelor fizice, constituie după defalcări 4305,8 mii lei (cota de defalcare - 20%). Pronosticul încasărilor impozitului pe venitul din salariu se axează pe fondul de remunerare a muncii pe economia națională, numărul mediu de salariați luat ca bază pentru calcularea salariului, câștigul salarial mediu anual pe economie prognozat pe anul 2019, scutirile personale și pentru persoanele întreținute, scutirile pentru contribuțiile individuale în bugetul asigurărilor sociale de stat și fondurilor obligatorii de asistentă medicală și cotele pentru venitul impozabil stabilite prin Codul Fiscal.

Pe alte impozite, taxe și încasări prognoza s-a efectuat în baza cotelor și tarifelor stabilite, analizei încasărilor pe anii 2016-2018. Pentru anul 2019 suma lor constituie – 4551,3 mii lei.

Veniturile colectate reprezintă o sursă de venit

puțin semnificativa, ponderea acestora în volumul veniturilor proprii alcătuiește 19,3 la sută. Ca volumul nominal, această categorie de venituri însumează 2124,0 mii lei.

Structura detaliată a veniturilor bugetului orașenesc pe anul 2019 se prezintă în tabelul nr.1.

II. Cheltuieli

În condițiile cadrului de resurse financiare se impune ca estimările de cheltuieli să fie în limita volumului de resurse disponibile.

În acest context se impune necesitatea optimizării angajării și cheltuielilor de personal, precum și aplicarea unui regim strict de economii la cheltuielile pentru mărfuri și servicii.

Prin urmare, cheltuielile globale pe anul 2019 se estimează în suma de 32932,8 mii lei cu 3191,3 mii lei mai mult față de cheltuielile aprobate pe anul 2018. Cu toate acestea, e necesar de menționat că necesitățile orașului de cheltuieli suplimentare depășesc cu mult posibilitățile bugetului.

În cheltuielile totale ale bugetului, ponderea majoră de 60 la suta sau 19773,1 mii lei revine pentru ramura „Învățământ”.

Structura cheltuielilor bugetului orașului conform clasificăției funcționale pe anii 2016-2019 se prezintă în tabelul nr. 4 la Nota informativă.

În aspectul clasificăției economice, cheltuielile bugetului orașului se caracterizează după cum urmează:

• Cheltuieli de personal. Cheltuielile de personal pentru instituțiile finanțate de la bugetul orașenesc pentru anul 2019 se prevăd în suma de 18561.7 mii lei sau 56 % din cheltuielile totale și sunt în creștere cu 1332.7 mii lei față de cele prevăzute pe anul 2018, luând în considerare implementarea măsurilor de remunerare a muncii prevăzute în legislație.

• Bunuri și servicii. Cheltuielile pentru bunuri și servicii pe anul 2019 se prevăd în sumă de 6916.0 mii lei, sau 21 % din cheltuielile totale.

• Pentru Investiții capitale se prevăd alocații în sumă de 925,1 mii lei care sunt îndreptate pentru obiectul „Construcția rețelelor de canalizare cu scurgerea gravitațională din a 3 stații intermediare a apelor menajere în sectoarele Albeni, Huțuleuca, Bozu”

Identificarea grupelor funcționale noi, programelor și a sub-programelor s-a efectuat în conformitate cu noua Clasificație bugetară, aprobată prin Ordinul Ministrului Finanțelor nr.190 din 31 decembrie 2014. Astfel, au fost identificate pe 5 Grupe funcționale și 11 Programe, inclusiv:

Grupa funcțională 01 „Servicii de stat cu destinație generală” – 3500,0 mii lei;

Grupa funcțională 04 „Servicii în domeniul economiei” – 2834,6 mii lei;

Grupa funcțională 06 „Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale” – 4425,1 mii lei;

Grupa funcțională 08 „Cultură, sport, tineret, culte și odihnă” – 2000,0 mii lei;

Grupa funcțională 09 „Învățământ” – 19773,1 mii lei;

Fondul de Rezervă – 400,0 mii lei;

Bugetarea pe programe reprezintă o metodă de prezentare și fundamentare a bugetului, având la bază programe cu scopuri, obiective și indicatori de evaluare a performanței acestora la toate etapele procesului bugetar.

Orice program cuprinde o descriere succintă care oferă o informație generală și explicații despre scopul, obiectivele și indicatorii de performanță, care au fost stabilite la nivelul subprogramelor.

Programul 03 - Executivul și serviciile de suport, cu un cost total de 3500,0 mii lei, include: Aparatul primarului, contabilitatea centralizată, gospodăria primăriei și alte servicii de suport.

Programul 08 – Domenii generale de Stat, prevede administrarea Fondului de rezervă, care a fost estimat în cuantum de 1,25 % din volumul bugetului la cheltuieli, și constituie 400,0 mii lei.

Programul 64 – Dezvoltarea drumurilor, include cheltuieli de construcție, reparație și întreținere a drumurilor locale. Pentru anul 2019, costul programului constituie 2834,6 mii lei, din care primăria propune să le direcționeze pentru reparația și întreținerea drumurilor și străzilor.

Programul 75 - Dezvoltarea gospodăriei de locuințe și serviciilor comunale cuprinde 3 subprograme importante care au ca scop: asigurarea creșterii calității vieții cetățenilor orașului prin asigurarea unui oraș curat și amenajat, unui oraș cu străzi iluminate și unui oraș în care toți cetățenii să aibă acces la rețelele de apă și canalizare.

Întru realizarea scopului propus, s-au identificat un șir de obiective cum ar fi întreținerea rețelelor de iluminat public; extinderea rețelelor de apă și canalizare; majorarea numărului de abonați la serviciul de evacuare a deșeurilor menajere; micșorarea pierderilor de apă și altele.

Costul total al programului 75 - dezvoltarea gospodăriei de locuințe și serviciilor comunale, constituie 4425,1 mii lei și urmează să fie direcționat la implementarea următoarelor activități:

1) amenajarea și salubritatea orașului – 2500,0 mii lei;

2) aprovizionarea cu apă și canalizare – 925,1 mii lei;

3) iluminarea străzilor – 1000,0 mii lei.

Programul 85 - cultura, cultele și odihna, include 3 activități - servicii de bibliotecă; activitatea a 3 colective culturale și activități culturale. Costul total al programului constituie 1670,0 mii lei.

Programul 86 - Tineret și sport cuprinde 2 activități, inclusiv: pentru activitățile culturale și de odihnă sunt preconizate 165,0 mii lei. Pentru activitatea de organizarea și desfășurare a masurilor sportive sunt preconizate 165,0 mii lei.

Programul 88 - Învățământ prevede activitatea a 3 grădinițe-creșă și a școlii de arte, care vor fi finanțate din contul transferurilor cu destinație specială. După estimarea cheltuielilor de personal și a cheltuielilor operaționale, s-a constatat că va fi imposibil de a efectua lucrări de reparații capitale și de a dezvolta baza tehnico-materială a instituțiilor. De la 01 septembrie 2018 numărul de copii instruiți la Școala de Arte constituie 351 de elevi cu 40 elevi mai mult față de anul 2017, cheltuielile pentru instituția dată - 3665,4 mii lei. Costul instruirii unui elev constituie - 10 442,7 lei pe an. Pentru 3 grădinițe de copii (1068 copii) sunt preconizate 16107.7 mii lei. Cheltuielile pentru întreținerea unui copil la grădiniță este 15082.00 lei. Pentru programul 88 – Învățământ este preconizată suma de 19773,1 mii lei.

III. Surse de finanțare

În scopul atribuirii unui grad mai mare de transparență, proiectul bugetului orașului pentru anul 2019 este prezentat printr-un șir de anexe atât la partea de venituri, cât și la cheltuieli. Considerăm, că structurarea proiectului bugetului în așa mod redă mult mai detaliat și mai desfășurat indicatorii proiectului bugetului și face mai accesibilă înțelegerea acestor indicatori de către contribuabili și beneficiari de mijloace la buget, inclusiv și de către populație.

Necesitățile de cheltuieli depășesc cu mult cadrul de resurse disponibile. La prezentarea proiectului de buget pentru anul 2019, primăria Ialoveni a solicitat transferuri suplimentare în suma de 1512,8 mii lei pentru finanțarea Școlii de Arte. Însă ceea ce se cuprinde în proiectul bugetului pe anul viitor, propus pentru discuție este maximum pe care îl putem permite.

Primăria va depune eforturi și în continuare în identificarea potențialilor donatori interni și externi, în vederea atragerii finanțărilor pentru implementarea unui șir de proiecte investiționale.

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul deciziei a fost plasat pe pagina web a Primăriei orașului Ialoveni www.ialoveni.md., afișat pe panouri informative din incinta primăriei și din teritoriul orașului Ialoveni, Proiectul deciziei se prezintă comisiei consultative de specialitate pentru avizare și se propune Consiliului orașenesc Ialoveni pentru examinare și adoptare în ședință.

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art. 54 din Legea 100/2017.

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte în vigoare. Nota informativă stabilește argumente pertinente și valabile pentru justificarea soluțiilor proiectului.

În cadrul proiectului expertizat, conform Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, Legii integrității nr. 82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017, nu au fost identificați factori și riscuri de corupție.

Autor: dna Elena Palii, specialist în planificare din cadrul Primăriei or. Ialoveni

Procuratura raionului Ialoveni informează:

Crimele grave au la bază cruzime și ură

Ținând cont de prevederile Legii nr. 133 din 08.07.2011 cu privire la date cu caracter personal, numele și prenumele din text au fost improvizate.

La 12.11.2018, Procuratura raionului Ialoveni a finalizat urmărirea penală pe cauza penală, de învinuirea lui V.V. și T.T. în săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. i), m) Codul penal, cauza penală în privința acestora fiind expediată cu rechizitoriul în instanța de judecată pentru examinare în fond.

În cadrul urmăririi penale V. V. și T.T au fost puse sub învinuire pentru faptul că la data de 04.12.2013 aproximativ la ora 23.00 min., acționând de comun acord, în timp ce se aflau la domiciliul lor din or. Ialoveni, având scopul comiterii unui omor, în timp ce T.T se certa cu soțul său M. I., în odaie a intrat V.V., fiica lui T.T., care având la sine un cuțit luat din bucătărie, i-a aplicat lui M.I. o lovitură cu cuțitul de bucătărie în regiunea gâtului din spate. Imediat după aceasta, T.T. a luat o bâta din lemn ce se păstra în odaie și i-a aplicat lui M.I. două lovituri în regiunea capului, acțiuni care în cumul au provocat decesul ultimului.

După survenirea decesului, V.V. și T.T. au îmbrăcat cadavrul lui M.I. în alte haine și l-au culcat pe patul din odaie, intenționând să ascundă urmele infracțiunii. Acționând după un plan bine determinat, pentru a ascunde urmele infracțiunii comise, în scurt timp după ce T.T a plecat la serviciu, V.V. a stropit cu benzină odaile din casa și cadavrul lui M. I., după care a incendiat casa.

Inițial în cadrul urmăririi penale V.V. și T.T. nu și-au recunoscut vina. Totodată, acuizarea a prezentat în ședințele de judecată suficiente probe care demonstrează incontestabil vina incriminată acestora, fapt pentru care la 12.11.2018 în privința lui V.V. și T.T instanța de judecată Hâncești cu sediul în or. Ialoveni a pronunțat sentința de condamnare, prin care acestea au fost recunoscute culpabile de comiterea infracțiunii incriminate, fiindu-le astfel stabilită ambelor pedeapsa definitivă de 15 ani închisoare cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip închis.

**Procuror
în Procuratura raionului Ialoveni,
Vasile DANU**

BIBLIOTECA – poarta deschisă spre univers

„70 ani de lectură publică la Ialoveni” - cu acest generic a demarat Ziua bibliotecii „Petre Ștefănuță” Ialoveni, ediția XXVII-a. Evenimentul a început cu un tur prin bibliotecă și prezentarea serviciilor moderne publicului: Club de animație, Club de Robotică, Bibliosan, E-guvernare, Eco: Începe cu Tine, internetul te ajută, Bebeteca, ș.a.

Emoții și lacrimi de bucurie i-a adunat pe foștii colegi bibliotecari, care au activat în bibliotecile din orașul Ialoveni și raion în diverse perioade, poeți, scriitori, artiști plastici, oaspeți, cititori.

File de istorie: Biblioteca din Ialoveni a fost fondată în anul 1948 cu un fond de carte de 1019 exemplare. În prezent biblioteca și filialele ei dispun de 85900 exemplare publicații.

Biblioteca are două filiale: Filiala pentru copii, fondată în anul 1972, „Spiridon Vangheli”;

Filiala „Nicolae Titulescu” inaugurată la 30 august 1995 grație Bibliotecii Publice din municipiul Slatina, județul Olt, România.

Anual colecțiile bibliotecii sunt consultate de circa 6300 de cititori. Biblioteca este antrenată în slujba comunității locale. Cartea și biblioteca însoțesc omul la fiecare etapă a vieții. Niciodată nu este prea devreme sau prea târziu să le descoperim și să le deschidem.

**Valentina Plamadeala,
directorul BPO „Petre Ștefănuță”**

Colaborarea generează noi investiții

Veste bună pentru copiii din orașul Ialoveni! Aceștia vor putea beneficia de 100 de biciclete și accesorii pentru siguranța rutieră, în cadrul unui nou proiect privind modul sănătos de viață. Asigurarea vine ca urmare a vizitei oficiale întreprinse de către reprezentanții Primăriei Ialoveni, Sergiu Armașu, primar de Ialoveni și Radu Chilaru, viceprimar de Ialoveni, în Regatul Belgiei.

tul Belgiei.

În cadrul vizitei întreprinse, primarul și viceprimarul de Ialoveni au avut întrevederi cu deputați ai Parlamentului European, întâlnire cu Excelența Sa Ambasadorul Republicii Moldova în Regatul Belgiei și Luxemburg, Lilian Darii, în cadrul cărora au fost abordate diferite teme, inclusive proiectele derulate în parteneriat cu Primăria Eeklo, Belgia, primar Koen Loete și Primăria comunei Tomești, Județul Iași, România, primar - Timofte Ștefan.

Totodată, în cadrul vizitei s-a convenit asupra atragerii investițiilor pentru procurarea utilajului special pentru asigurarea curățeniei, dar și altele.

Menționăm că vizita întreprinsă de către reprezentanții Primăriei Ialoveni a fost posibilă grație susținerii Asociației Internaționale Metjesland-Moldavie, președinte Paul Goemaere, Elena Dragan.

Mulțumim mult prietenilor din Belgia și partenerilor de dezvoltare ai orașului Ialoveni!

Sectorul Huțuleuca - identificat prioritar pentru revitalizare urbană

În cadrul proiectului Revitalizare urbană a orașelor, implementat de Ministerul Investițiilor și Dezvoltării din Polonia, susținut financiar din fondurile programului de cooperare poloneză pentru dezvoltare al Ministerului Afacerilor Externe al Poloniei – PolishAid 2017, printr-

un efort comun de cooperare între societatea civilă și alți actori locali pentru îmbunătățirea condițiilor de trai, creșterea calității mediului și a climatului social, consolidarea economiei locale, a avut loc întrunirea cu cetățenii din sectorul Huțuleuca. Acest sector fiind identificat prioritar pentru revitalizare urbană integrată.

În cadrul întrunirii locuitorii împreună cu membrii Comisiei Consultative pentru implementarea proiectului au hotărât că proiectul pentru zona de Revitalizare va reprezenta un parc pentru persoane de toate vârstele, cu bănci, tobogane, nisipiere, inventar pentru copii cu necesități speciale, teren de sport îngrădit. În acest context se impune și salubritatea, amenajarea lacului din zonă, iluminarea parcului și sădirea copacilor.

Proiectul urmează a fi înaintat spre identificarea finanțării prin intermediul reprezentanței Solidarity Fund PL în Republica Moldova.

Ialovenenii au identificat principalele probleme ale orașului

În luna noiembrie curent, în cadrul Programului „Comunitatea Mea”, Primăria orașului Ialoveni a organizat activitatea de chestionare a cetățenilor din toate sectoarele orașului pentru a identifica problemele prioritare ale localității și anume: calitatea drumurilor, transportul public, sistemul de canalizare sau altele.

Analizând opiniile cetățenilor expuse în aceste chestionare, echipa Primăriei Ialoveni împreună cu reprezentantul Institutului Național Democratic au sintetizat rezultatele sondajului, care sunt următoarele:

37,56% dintre persoanele chestionate consideră principala problemă – calitatea drumurilor;

31,99 % dintre persoanele chestionate consideră principala problemă – transportul public;

26, 89% dintre persoanele chestionate consideră principala problemă - lipsa sistemului de canalizare;

3,56 % - altele: amenajarea și salubritatea, lipsa terenurilor de joacă pentru copii, câinii vagabonzi, ș.a.

De rezultatele acestui sondaj se va ține cont la elaborarea activităților în cadrul Programului „Comunitatea Mea”.

